

שבועות שתיים פרק שלישי שבועות

כה.

עין משפט
נר מצוה

6) רש"י מ"ו, 3) ליל ג.
 כה. [מפורש ג. 2] נדרים
 י. [טו.] מוספתא נדרים
 פ"א, 1) [ד.] נדרים ק"ב: נדרים
 טו. סוכה ג. 8) [קמ"ג]
 טז: 1) גופייחו [כשאר]ן
 עמנו על הסוכה לא חיל.
 כ"ל כ"ל ש"ל, 1) [ד.] פירקין
 דף כ"ט, 8) [טו.] חו"ט יומא
 מ: ד"ה ושפתי וסוף ב"ק
 יע. ד"ה רב אשי וכו'.

תורה אור השלם

1. או נפש כי השבע
 לבטא על שפתי לא הריע
 יא ויהיב לב ל אשר
 יבטא האדם בשבעה
 ונעלם ממנו הוא ידע
 ואשם לאות מאלה:

2. נתן תתן לו ולא ידע
 לכתב בתוך לו כי בגלל
 הדין והוא ידע לך יי
 אלהיך בכל מעשה ובכל
 משלת דרך: דברים טו י

מוסף רש"י

שנאמר להרע או
 להטיב, אבל להטיב לא
 אכל הרע, שמענו את
 עמנו, וזה הדין לכל דבר
 שהוא או לאו להטא,
 ולהרע או להטיב להטא
 משמע [וינוי ב.].
 שהנדרים חלים על
 דבר מצוה, שם אמר
 קונם שאני עושה סוכה, או
 קונם שאני מניח מפילין חל
 עליו הנדר ואם עשה קס
 ליה נכל יתן [נדרי יב.].
 מה שאין כן בשבועות.
 שאין נשבעין בטל את
 המצוה, ומשבע ועומד
 מהר שני הוא לקיימם
 ולהכי לא חלה שבועה עליה
 דאין שבועה חלה על
 שבועה [שם]. על דבר
 שאין בו ממש, כגון
 דבור שאין בו ממש [שם].
 מלקין אותו. שמענו
 לשון המשפט שאלת
 שבועה מפיו הרי הוא
 כשבע על העמוד של און
 שהוא על זכב, שאלו על
 דבר אשכר, ונתן
 [לקמן טו.] דהיינו שבועה
 שאו ותיטיע על זדונה
 מכות ונתן שהחזיר בו
 [שם ג.]: או: אלא
 מלקין אותו שישן, היאל
 דנדר כדבר שאין יכול
 לעמוד בו [נדרי טו.]

כשואל קאמר. הא לאמר' דבר שזדונו לאו לא קתני כשואל
 הוא לאמר ושבועה ציטוי חטאת היא: **דליה ביה משעא.** שאישן
 ושלל אישן שהשינה אין זה משעא: **שאורוק לרוד לים לא גרסי'**
הכא: ברתני' אחד דברים של אחרים. כדמפרש שאהן לפלוני

כו': שאין כהן ממש. מרי גווי
 משמע שאין כהן ממש כגון שינה
 ומשמע שאין כהן הגייה כגון שאורוק
 צרור לים: א"כ. דדיקת להרע או
 להטיב אין לי כו': **מריבוי הסוכה.**
 לכל אשר יבטא [וקרא ה.]: **גמ' הנדרים**
חלים על דבר מצוה. קונם סוכה
 שאני עושה ולכל שאני נוטל אסור
 ובנדרים מפרש טעמא כפרק ואלו
 מותרין [דף טו.]: **מה שאין קן**
כשבועות. כדמנן במתני' [כ.]. ויליף לה
 לקמן [דף טו.]. מקראי: נדר אינו
 חל על השינה כגון קונם שאני ישן
 לקונם לשון הקדש הוא ואמאי
 ליחול הקדש אלל קונם עיני
 כשינה חל אעין: **מלקין אסור.**
 משום שבועה שאל דנדר שא"כ
 הוא ומשעבד יתמה לסקר. אלמא
 לאו שבועה ציטוי הוא דקתני ישן
 לאלתר: **ליטיה ביה כהנא.** חרוק פלוני
 או לא יזרוק אף זה שבועה ציטוי
 אלל שבועה שאל שהרי אין פלוני
 כרעו לזרוק ולא לזרוק: **רע**
כרע. דמחייב נשבע: **ושמואל**
כרעי ישמעאל. דמחייב ליה [רקן]
 להבא: **אליבא דר' ישמעאל** כ"ע
 לא פליגי. כלומר דרב ודאי תנאי
 היא ללא מחייב ליה רב אליבא
 דרבי ישמעאל וליתא בפלוגתא
 דרב ושמואל אליבא כדמפרש
 אויל: **כי פליגי אליבא דרע.**
 כלומר אלל כדרע פליגי ולא
 דשמואל כתנאי דאפי' לרע פטר
 ליה שמואל וכל שכן לר' ישמעאל:
 דר'

אלא כי קתני מידי דחיי' אמרי דבר מששא כו'. תימה דנסוק
 מכות [דף כב. וס.] דקאמר ולימשכ נמי כגון לאמר שבועה
 שלל אחרש ציו"ט ודמיק למימר האי תנא לית ליה איסור כולל
 ולשני כי הכא ללא קתני מידי דחילי אמרי דלאו בר מששא וי"ל
 דעדילא מינייה משני תתס:
חומר בנדרים שהנדרים חלים על
דבר מצוה כדבר הירשות.
כפ"ב דנדרים [דף טו.]: נפקא לן
מדכתיב לה' זכרתי מכות נזיר [דף
ה. וס.] דרשין מין ושכר זיזר
לאסור יין מצוה כיון הרשות ותימה
תרי קראי למה לי הא אחת קונם
נדרים ומירות אהדדי צריש מכות
נדרים [דף ג. וי"ל צריז דמירות
אוסר כל יין עליו הלכך חילי אין
מצוה כיון הרשות אבל נדרים שאינו
אוסר עליו אלל המצוה כגון סוכה
חילי ולי כתיב נדרים ה"א לפי שאוסר
המצוה עליו אלל כזיזר שאוסר עלמו
על היין לא חילי דנדרים גופייהו
כשאוסר עלמו הסוכה לא חילי:
כה שאין כן בשבועות. כפרק ב'
 דנדרים [דף טו.]: **פירק מ"ש**
נדר דכתיב כי יזור נדר לה' שבועה
נמי הכתיב או השבע שבועה לה'
ומשני הא לאמר ישיבת סוכה עלי
הא לאמר שלל אשכ כסוכה משמע
דנדרים לפי שאוסר סוכה על עלמו
רואי שיחול הנדר שאוסר הסוכה עליו
כקרבן וסוכה אינה מצוה לעשות
מצוה אלל שבועה שאוסר עלמו על
הסוכה אין השבועה חלה דמשעבד
הוא לעשות מצוה ותימה א"כ מה
שארן כן נדרים מנשבעה שבועה
נמי חיללא כה"ג כי אמר ישיבת סוכה
עלי שבועה דאסר חפלא עליה
דכאסר חפלא עליה חלה נמי שבועה
כדאמר בשילהי [פ"ק] [דף ג. וכו']
ד' נדרים [דף כד.]: גזי שבועה שאל
כאומר יאסרו כל פירות שבעולם עלי
כשבועה אס לא ראימי גמל פורח
כאיזר והלאמר צריש נדרים [דף ב.]:
אידי דתנא נדרים דמימסר חפלא
עליה תנא נמי חרמיס דמימסר
חפלא עליה ולאפוקי שבועה דאסר
נפשיה מן חפלא היינו דהוי נמי כה"ג
דאסר נפשיה מן חפלא אלל נדרים
וחרמיס אינן אלל צענין דמימסר
חפלא עליה וי"ל דהיינו חומר בנדרים
דנכל ענין דחל על דבר הרשות חל
על דבר מצוה דהיינו כשאוסר חפץ
על עלמו אלל כשאוסר עלמו על
החפץ אינו חל אפי' דנדר הרשות
כשאומר קונם גופו על החפץ לקונם
היינו כקרבן ולא שייך על עלמו אלל

שבועה חיליא אמרי
 דלאו בר מששא הוא.
 כגון שאורוק צרור
 לים ושלל אורוק א:
ברתני' אחד דברים של
 עצמו ואחד דברים של
 אחרים [א] יש בהם
 ממש ובר' ח'ד חומר
 בנדרים שהנדרים חלים
 על דבר מצוה כדבר
 הירשות מה שאין כן
 בשבועה. חומר בשבועות
 שהשבועות חלות על
 דבר שאין בו ממש
 כדבר שיש בו ממש מה
 שאין כן בנדרים: **ישעיא**
 שארן פלוני ושלל אתן
 אוקיימא בשבע לייתן
 מתנה לעשרי. אבל ליתן
 צדקה לעני מושבע מהר
 סיני הוא שנאמר נתן
 תתן לו ואין שבועה
 חלה על שבועה. שאישן
 ושלל אישן כו'. אוקיימא
 כשבועה שאל ישן פרות
 מן ימים. אבל הנשבע
 לשון יישן ג' ימים
 מלקין אותו וישן אלתר:
 שאורוק צרור לים ושלל
 אורוק כו'. אומר שבועה
 שורק פלוני צרור לים
 ולא זרק. שבועה שלא
 זרק וזרק. רב אמר
 חייב דהא אימת בלאו
 והן. ושמואל אמר פטור
 דהא ליתא בלהבא. פי'
 ליתיה ברוק. כלומר
 אינו יכול לבוף חבירו
 לזרוק צרור לים [המלח]
 מיכן ולהבא. ואיתנן
 לאוקמי חילוקם בחלוקת
 רבי ישמעאל ור' עקיבא
 ולא עמדו. ואסיקנא
 כי פליגי אליבא דרבי
 עקיבא רב כו'. עקיבא
 ושמואל אמר לך כי קא
 מחייב ר' עקיבא לשעבר
 כמידי דאיתיה להבא אבל
 כמידי דליתיה להבא לא
 מחייב אלא כפלוגתא

6) ע"י רש"י.

שבועות שתיים פרק שלישי שבועות

כו.

עין משפט
גר מצוה

כב א מיי פ"ח מהל
שבועות ה"ל ד סמנ
לאחין נחמ טו"ש י"ד פי'
ולו ספ"ק:
כג ב מיי פ"ב ה"ל 6
ג סמנ טו"ש י"ד
סמנ ולו ספ"ק י"ד
כד ג מיי פ"ח ה"ל
ג סמנ טו"ש:
כה ד ה מיי פ"ג
ה"ל טו:
כו ו מיי פ"ח ה"ל י:

חדא מינייהו רב פפא אמרה. דמלך נתר אזיי ורנא כדמוכח
בפרק (ב) בתלמוד למסכת מועד קטן (דף כו) ולא היו יודעים
התלמידים אם מדעתו אמרה או משום רבו:

מיעט דבר מצוה. המ"ל מיעט דבר דלמיה בלאו והן ולשמאל
מילתא דלמיה בלחבא וז"ל דשקולים
הן דלמחן דדריש ריבה ומיעט
וריבה ליק לן למעוטי אלא חלל
מילתא: ול"א שקדמה ביטוי לשבועה.
ואתא האי קרא לגלוי על להרע או
להטיב דמעט לעעבר אלל זהאי
למודיה לא סגי: אתא לכך אנכר.
נראה דלא למפטריה מקרבן גרידא
קאמר שלא יטרך לכמוז על
פנקסו שיצא מטלח שמינה
לכשינה צית המקדש אלל אפילו
עונש נמי ליכא כדמוכח בפרק ארבעה
נדרים (נדרים דף כ"ג) דלאמר התם
כסס שנדרי שגגות מותרין קך שבועות
ושגגות מותרות ומפרש היכי דמי
שבועות שגגות כדכח כהנא ורז אסי
דכל חד וחד אדעמיה ספיר משחזנה
ולא דמי להסיל דהשולח (גיטין דף לה.
וש) שאמרה יהנה סס המוט בחד
מזניה שנענשה דגזי ממון שאני
דמעיקרא הוה לה למידק שופיה
לכא לדי שבועה אם מאכזני ומייה
מינה אמאי לא מיבעיא מרי קראי
חד לפטור מקרבן וחד לפטור מעונש
כדאשכחן בפ"ג דנדרים (דף י"ז).

גני נשבע לנטל את המצוה דמיבעי
לן תרי קראי חד לפטור מקרבן וחד
לפטור ממלקות ויש לומר דלא דמי
כלל דהתם איש מיבעי לן תרי
קראי חד למיפטר שוגג מקרבן
וחד למיפטר מויד ממלקות אלל
הכא כשפטר שוגג פטרו לגמרי
מקרבן ומעונש והסיל דק"ס ד'
אחין (יבמות דף ג. ע"ש) דקאמר לרבי
מיאז בר קפרא שקורי משקר ולכך
קפרא רבי מיאז שקורי משקר לא לענין
עונש שבועה קמיבעיא ליה היאך
אירע תקלה על ידס אלל צמה היה
טועה לומר ששמע מרבי כדנצרו:
ואי

הוא חייב ואינו חייב על העלם חפץ: אמר מר האדם בשבועה פרט לאנוס היכי דמי כ"דכרב כהנא
ורב אסי כי הוה קיימי מקמי דרב מר אמר שבועתא דהכי אמר רב ומר אמר שבועתא דהכי אמר רב כי אתו
לקמיה דרב אמר כחד מינייהו אמר ליה אידך ואנא בשיקרא אישבתעי אמר ליה לךך אנסך ונעלם ממנו
שנתעלם ממנו שבועה יכול שנתעלם ממנו חפץ תלמוד לומר בשבועה ונעלם ממנו על העלם שבועה הוא
חייב ואינו חייב על העלם חפץ: "מחכו עלי" במערכא בשלמא שבועה משכחת לה בלא חפץ כגון דאמר
שבועה שלא אוכל פת חמין וכסבור שאוכל קאמר דשבועתיה אינשי חפצא דכיר אלא חפץ בלא
שבועה ה"ד כגון דאמר שבועה שלא אוכל פת חמין וכסבור של שעורים קאמר דשבועתיה דכיר ליה
חפצא אינשי כיון דחפצא אינשי להו היינו העלם שבועה אלא אמר רבי אלעזר דא ודא אחת היא מתקיף לה
רב יוסף אלמא חפץ בלא שבועה לא משכחת לה והא משכחת לה כגון דאמר שבועה שלא אוכל פת
חמין והוישטי ידו לסל ליטול פת שעורין ועלתה בידו של חמין וכסבור שעורים היא ואכלה
דשבועתיה דכיר ליה חפצא הוא דלא ידע ליה אמר ליה אביי כלום מחייבת ליה קרבן אלא אמאי
דחפס בידיה העלם שבועה הוא לישנא אחרינא אמר ליה אביי לרב יוסף סוף סוף קרבן דקא מייתי
עלה דהאי פת מיתה העלם שבועה הוא ורב יוסף אמר ליה כיון דכי ידע ליה דחפין הוא פריש מיניה
העלם חפץ הוא כ"עא מיניה רבא מרב נחמן העלם זה וזה בידו מהו אמר ליה הרי העלם שבועה בידו וחייב
אדריכה הרי העלם חפץ בידו ופמור אמר רב אשי חוינן אי מחמת שבועה קא פריש הרי העלם שבועה בידו וחייב
וחייב אי מחמת חפץ קא פריש הרי העלם חפץ בידו ופמור א"ל רבינא לרב אשי כלום פריש משבועה אלא
משום חפץ כלום פריש מחפץ אלא משום שבועה אלא לא שנא בעא מיניה רבא מרב נחמן
איוו

עמך: לכל אשר יבטא האדם בשבועה ונעלם ממנו. מדסיך ליה לשבועה לנעלם ש"מ דבהעלם שבועה הוא חייב ואינו חייב על העלם חפץ ואמרין בשלמא אי אמר שבועה שלא אוכל פת
חטים ושכת היאך נשבע הוא וכסבור שאוכל נשבע והיינו העלם שבועה שכת שנשבע שלא ואכלה. אלא העלם חפץ בלא העלם שבועה היכי דמי
אי נימא כגון דאמר שבועה שלא אוכל פת חטים וכסבור פת של שעורים קאמר היינו העלם שבועה דא ודא אחת היא. כלומר לא משכחת העלם חפץ בלא העלם שבועה. ופרי' רב יוסף אי
נשבע שלא אוכל פת חמין והוישטי ידו לסל ליטול פת שעורים ועלתה בידו פת חמין וכסבור פת שעורים היא ואכלה פטור. היינו העלם חפץ בלא העלם שבועה. דשבועתיה דכיר ליה. חפצא
הוא דאנשי ליה ואנשי דאמר אבי כלום מחייבת ליה קרבן אלא אמאי חפץ בידו מהו אמר ליה רב יוסף הכי כיון דאילו מוכר דפת חטים היא פריש העלם
חפץ הוא: בעא מיניה רבא מרב נחמן העלם שבועה ונעלם חפץ בידו מהו. א"ל הרי העלם שבועה בידו וחייב כו. וקיימא לן כו' עקיבא דמחייב אפילו לשעבר: בעא מיניה רבא מרב נחמן

שאין כסן הרעה והעצה. שאזרוק לרור לים: ס"ל כי תשבע לנטל.
מכל מקום: ר' ישמעאל שישמע כו'. הכי שמיע ליה לרבי יוחנן
ש' ישמעאל שישמע את רבי נחוניא: מאי מיעט מיעט מלוה. דדכר
שאי אפשר הוא וה"ה מהשנה את הידוע לאדם: לא יחל דכרו. לא

משמע אלל בדבר שאפשר לו לקיים
שבועתו והיינו להבא: לא תשקרו.
נשבע שמתעבדו לא תחל לשקר:
האדם כשבועה. שיהא אדם נשבע
שבועה שיהא לנו עלי: פרט לאנוס.
כדמפרש לקמיה כגון כשבועה
לשעבר וכסבור שנשבע בלחמה.
ולקמיה (ע"ז) נעו אס כן שגגת שבועה
לשעבר היכי משכחת לה: כשבועה
ונעלם. שנתעלמה ממנו שבועה:
העלם חפץ. בלא שבועה. לקמן מפרש
לה: לךך אנסך. כסבור היית
לשבע בלחמה: אינשי. שכת: אסס
היא. אי אתה מוצא העלם חפץ
בלא העלם שבועה וזו היא אינה
משנה: אלמא לא. אין אתה מוצא
זו בלא זו צממיה ופסא משכחת לה
כו: עלה דהאי חפץ. שאלך ונצי
דהאי פת העלם שבועה היא כסבור
שלא נשבע עליה שהרי סבור שהיא
של שעורים: חוינן כו'. ככר פירשמי
אלל העלם טומאה ומקדש נשיליה
ידעיות הטומאה: לא שנא. ופטור:
חזו

נפש כי תשבע ריבה להרע או להיטיב מיעט לכל אשר יבטא האדם חזו
וריבה ריבה ומיעט וריבה ריבה הכל מאי ריבה ריבה כל מילי ומאי
מיעט מיעט דבר מצוה ור' ישמעאל דריש כלל ופרט או נפש כי תשבע
לבטא בשפתים כלל להרע או להיטיב פרט לכל אשר יבטא האדם חזו
וכלל כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט מה הפרט מפורש
להבא אף כל להבא אהני כללא לאתווי אפי' דברים שאין בהן הרעה
והטבה להבא אהני פרטא למעוטי אפילו דברים שיש בהן הרעה והטבה
לשעבר איפוך אנא א"ר יצחק דומיא דלהרע או להיטיב מי שאיסורו
משום ב' יחל דברו יצאתה זו שאין איסורו משום ב' יחל דברו אלא
משום ב' תשקרו רב יצחק בר אבין אמר קרא או נפש כי תשבע
לבטא בשפתים מי שהשבועה קודמת לכיטוי ולא שהביטוי קודמת
לשבועה יצא זה אכלתי ולא אכלתי שהמעשה קודם לשבועה ת"ר
האדם בשבועה פרט לאנוס ונעלם פרט למיוד ממנו שנתעלמה ממנו
שבועה יכול שנתעלמה ממנו חפץ ת"ל בשבועה ונעלם יעל העלם שבועה

הוא חייב ואינו חייב על העלם חפץ: אמר מר האדם בשבועה פרט לאנוס היכי דמי כ"דכרב כהנא
ורב אסי כי הוה קיימי מקמי דרב מר אמר שבועתא דהכי אמר רב ומר אמר שבועתא דהכי אמר רב כי אתו
לקמיה דרב אמר כחד מינייהו אמר ליה אידך ואנא בשיקרא אישבתעי אמר ליה לךך אנסך ונעלם ממנו
שנתעלם ממנו שבועה יכול שנתעלם ממנו חפץ תלמוד לומר בשבועה ונעלם ממנו על העלם שבועה הוא
חייב ואינו חייב על העלם חפץ: "מחכו עלי" במערכא בשלמא שבועה משכחת לה בלא חפץ כגון דאמר
שבועה שלא אוכל פת חמין וכסבור שאוכל קאמר דשבועתיה אינשי חפצא דכיר אלא חפץ בלא
שבועה ה"ד כגון דאמר שבועה שלא אוכל פת חמין וכסבור של שעורים קאמר דשבועתיה דכיר ליה
חפצא אינשי כיון דחפצא אינשי להו היינו העלם שבועה אלא אמר רבי אלעזר דא ודא אחת היא מתקיף לה
רב יוסף אלמא חפץ בלא שבועה לא משכחת לה והא משכחת לה כגון דאמר שבועה שלא אוכל פת
חמין והוישטי ידו לסל ליטול פת שעורין ועלתה בידו של חמין וכסבור שעורים היא ואכלה
דשבועתיה דכיר ליה חפצא הוא דלא ידע ליה אמר ליה אביי כלום מחייבת ליה קרבן אלא אמאי
דחפס בידיה העלם שבועה הוא לישנא אחרינא אמר ליה אביי לרב יוסף סוף סוף קרבן דקא מייתי
עלה דהאי פת מיתה העלם שבועה הוא ורב יוסף אמר ליה כיון דכי ידע ליה דחפין הוא פריש מיניה
העלם חפץ הוא כ"עא מיניה רבא מרב נחמן העלם זה וזה בידו מהו אמר ליה הרי העלם שבועה בידו וחייב
אדריכה הרי העלם חפץ בידו ופמור אמר רב אשי חוינן אי מחמת שבועה קא פריש הרי העלם שבועה בידו וחייב
וחייב אי מחמת חפץ קא פריש הרי העלם חפץ בידו ופמור א"ל רבינא לרב אשי כלום פריש משבועה אלא
משום חפץ כלום פריש מחפץ אלא משום שבועה אלא לא שנא בעא מיניה רבא מרב נחמן
איוו

עמך: לכל אשר יבטא האדם בשבועה ונעלם ממנו. מדסיך ליה לשבועה לנעלם ש"מ דבהעלם שבועה הוא חייב ואינו חייב על העלם חפץ ואמרין בשלמא אי אמר שבועה שלא אוכל פת
חטים ושכת היאך נשבע הוא וכסבור שאוכל נשבע והיינו העלם שבועה שכת שנשבע שלא ואכלה. אלא העלם חפץ בלא העלם שבועה היכי דמי
אי נימא כגון דאמר שבועה שלא אוכל פת חטים וכסבור פת של שעורים קאמר היינו העלם שבועה דא ודא אחת היא. כלומר לא משכחת העלם חפץ בלא העלם שבועה. ופרי' רב יוסף אי
נשבע שלא אוכל פת חמין והוישטי ידו לסל ליטול פת שעורים ועלתה בידו פת חמין וכסבור פת שעורים היא ואכלה פטור. היינו העלם חפץ בלא העלם שבועה. דשבועתיה דכיר ליה. חפצא
הוא דאנשי ליה ואנשי דאמר אבי כלום מחייבת ליה קרבן אלא אמאי חפץ בידו מהו אמר ליה רב יוסף הכי כיון דאילו מוכר דפת חטים היא פריש העלם
חפץ הוא: בעא מיניה רבא מרב נחמן העלם שבועה ונעלם חפץ בידו מהו. א"ל הרי העלם שבועה בידו וחייב כו. וקיימא לן כו' עקיבא דמחייב אפילו לשעבר: בעא מיניה רבא מרב נחמן

(א) שנת כו. ב"ק פ"ח: כסבור:
ד"ל: (ב) וסוטה טו.
(ג) תוספתא פ"ח:
(ד) וסוטה טו: (ה) [נקמן]
(ו) [יבמות ג]: נדרים
ס: [נקמן] ג:
(ז) [מסדרין ז]: ותי.
(ח) ליה. יעב"ז. (ט) שכת ע:
(י) וסוטה טו. ככ.
(יא) [לעיל טו]. (יב) [י"ל קמח]
דמעית ט' ד'.

תורה אור השלם

1. או נפש כי תשבע
לבטא בשפתים להרע
או להיטיב לכל אשר
יבטא האדם בשבועה
יעלם ממנו ודאי ידע
ואשם לאחת מאלה:
ויקרא ה'
2. איש כי ידר נדר ליה
או השבע שבועה לאסור
אשר על נפשו לא יחל
דברו בכל היצא מפיו
ועשה: כמורכב ל ג
3. לא תגביר ולא
תבקשו ולא תשקרו איש
בעמיתו: ויקרא י"ט יא

הגרות הגר"א

[א] גבי א נפש כי תשבע
לנטל כספמים. ומתק ונצי
הער יבטא:

מוסף רש"י

שהיה דורש את כל
התורה כולה בכלל
ופרט. יש שגורסין את
המורה כגלל ופרט ויש
שגורסין אותה כגלל ופרט ויש
ומיעוט. הודעה כגלל
ופרט משמע ליה פרט
הלא אמר לך גלל מיעוט על
גלל. הלך כגלל ופרט אין
כגלל אלל מה שכתבנו
ואפילו דברים הידועין
לפרט אין נדונין עמו כלל
שהוא פירושו מהו כלל
הגלל נתעלה זה שאני
אומר לך עכשיו וכלל יומר.
וי אפי' כלל שני אחר
הפרט על הלוסיף עליו
ודין קא חוסף עליה א'
הדומים לו. הלך כ' אתה
ד' ע"י כלל האחרון אלל
נדרים דדמיין ופרט אלל
מותר מחמיה. והודעה
כריבו ומיעוט אלל משמע
ליה פרט הגא אחר כלל
פירושו של כלל דעמיה אין
כגלל אלל מה שכתבנו. אלל
משום דכגלל קמח מנרבה
הכל כגלל משמע. אחי פרטא
נתעלה
משמעוטיה ובי הדך אחי
ריבו אחריני כהיה אחי
לרבינו כל מיל. דאילו
נדרים שכן ענין הפרט לא
אלטרין דלא אימעטו ליה
מיעוטא. והכי אמר
כהיה בפרק גמיר דהין
(מסדרין מה): גבי כל
הפקדון מלן. ומתן
דדרש רבינו ומיעוט
משמע ליה כריבו ומיעוט
למודיה כלל ריבו אחריני כל
הדומין לפרט (סוכה ג').

